

BELGISCHE GEOLOGISCHE DIENST

028W - 1009 KAARTBLAD: Antwerpen

p. 1/1

ADMINISTRATIEVE & TECHNISCHE GEGEVENS

Kaart nr.: 28W
PLAAT: Antwerpen
Nr.: 028W1009
Type Boring: archeologische opgraving
Topografische kaart: 15/3
Uitgevoerd te: Antwerpen
Post nr.: 3020
Adres boorplaats: Noorderterras, Steenplein
Kaaizijde archeologische 'poort Mattestraat'
Opdrachtgever: Stad Antwerpen, Stadsontwikkeling, Onroerend Erfgoed
Boorfirma:
Boordatum:
Topografie: geschat
Stalen door:
Boormethode:
Lengte & doormeters:

Grondwaterstanden: niet
1ste maal:
Bij rust:
Tijdens pompen:
Debiet:
Waterzaak nr.:
Totale diepte: 1,08 m minimum
Stalen bewaard: ja (1x)
Maaiveld / ref. peil:
X: 152065
Y: 212715
NIS code:

BOORBESCHRIJVING

Nr.	van	*	tot	*	AARD DER GRONDLAGEN
0.00	0.10				kassei
0.10	0.18				grijs zand met keitjes
0.18	0.48				bouwuin van vooral baksteen en mortelfragmenten in compacte laag met sterk lemig zand verdicht
0.48	1.08				(basis niet bereikt, verscholen onder puinkegel van los zand): grijsgespikkeld matig-fijn goed gesorteerd los zand, cohesieloos zonder klei, voor 2/3 bestaande uit heldere meestal hoekige kwarts en zeer ondergeschikt afgeronde kwartskorrels met gelige kleifilm rond de korrels, en voor 1/3 (tot 40%) van fijne tot middelmatige zwarte glauconiet, soms niervormig Het zand is afgezet in laagjes op centimeterschaal (max 2 cm) met aan de basis een ontdubbelde kleidrape; de laagjes vertonen kleine diktevariaties en kunnen elkaar afsnijden maar er lijkt weinig erosie te hebben plaatsgevonden. Bovenaan is een klein dieper ingesneden en dus steiler geultje ontstaan ca 5 cm dik en 20 cm breed van de rand tot het diepste punt; mogelijk komen er ook afglijdingen voor (als gevolg van ontwatering en compactering van het frisse sediment) maar deze konden niet worden geverifieerd gezien de kleine afmeting van de tijdelijke ontsluiting. Het gestratificeerd zand bevat kleine insluitsels van baksteen, mortel en verweerde schelpfragmentjes op centimeter tot millimeterschaal die soms verspreid voorkomen (zoals een dropstone), soms geconcentreerd in laagjes; aan de basis van de ontsluiting komt een door collageen donkergeel gekleurd been voor van ca 20 cl lengte en volgens gelaagdheid afgezet; in de

BELGISCHE GEOLOGISCHE DIENST

028W - 1009 KAARTBLAD: Antwerpen

p. 2/1

puinhelling komen fossiele schelpfragmenten uit de Formatie van Lillo voor evenals subrecente oesters die mogelijk consumptieresten waren (deze werden niet in-situ waargenomen doch moeten uit dezelfde afzetting komen (monster lithotheek)

STRATIGRAFISCHE INTERPRETATIE

Top * Basis * STRATIGRAFISCHE EENHEDEN

0.00 0.48 aangebrachte bodemverstevigingslagen
0.48 >1.08 Anthropoceen zand afgezet in periodiek stromend water in kleine geultjes. Dit zand heeft de kenmerken van het Zand van Kattendijk.

AUTEUR M. Duser & L De Schutter, 9.5.2022

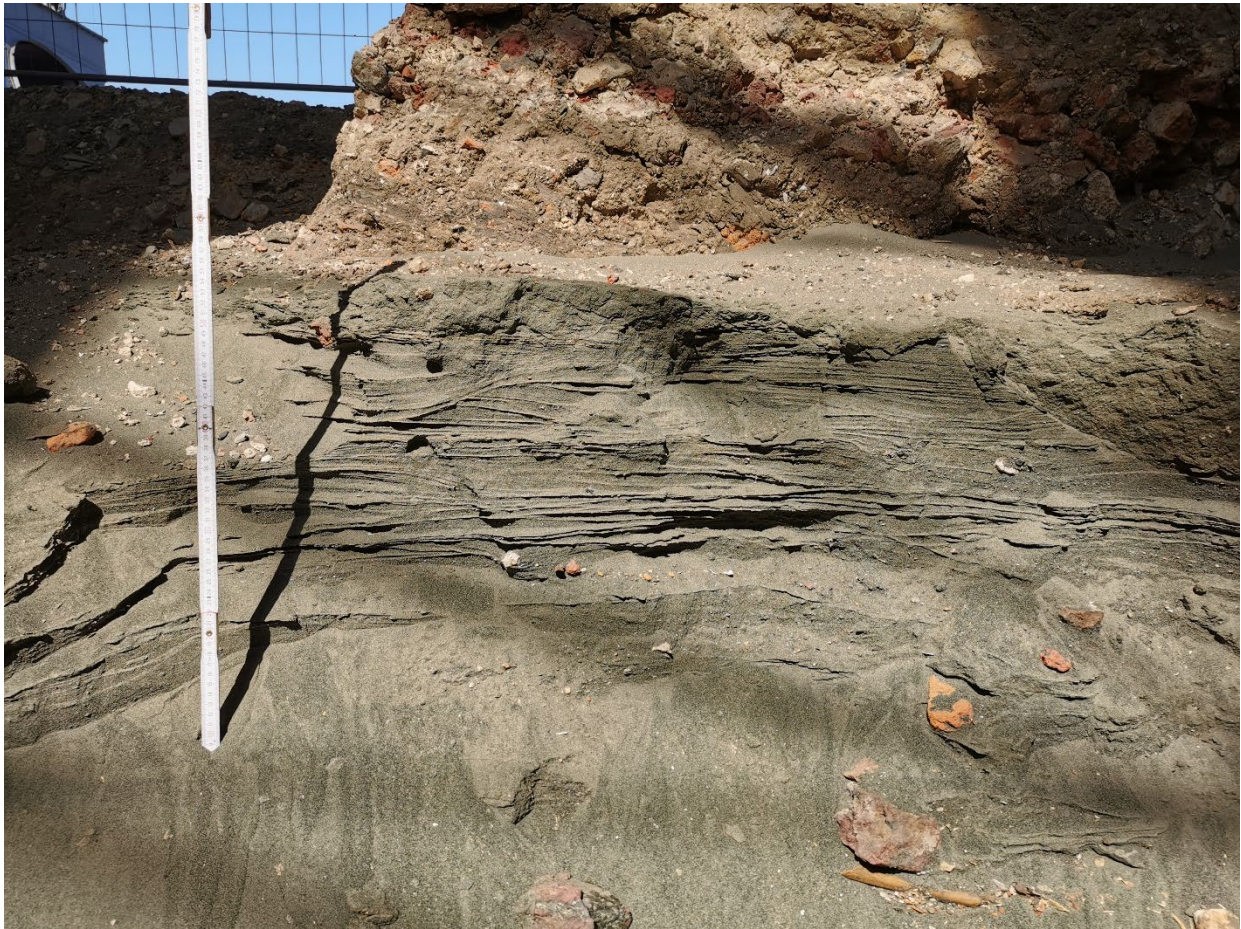
OPMERKINGEN

De zandafzetting is gebeurd tegen de (begraven) muur van de Burcht, het oudste centrum van Antwerpen. Volgens Karen Minsaer, Dienst Onroerend Erfgoed Stad Antwerpen is dit gebeurd bij de aanleg van de kaaimeuren waarvoor caissons werden uitgegraven over een landinwaartse diepte van 25 m te rekenen vanaf de huidige Schelde-oever. Na de bouw van de kademuur werd de achterliggende kadezone opgevuld met zand gedregd uit de Scheldebodding. Dit werd vermoedelijk geloosd als een slurry die eerst landinwaarts vloeiende en vervolgens terugkeerde naar de Schelde voor afvoer van het overtollig water bij laag tij. Dit verklaart mogelijk de dubbel kleidrape die aan de basis van ieder laagje voorkomt en de consistente dikte van de laagjes (bepaald door de hoeveelheid zand die per keer in de uitgegraven caisson-zone werd aangevoerd). Naarmate de zandopvulling toenam verminderde de hoeveelheid grove bijmenging (mogelijk ook omdat het zand van dieper inder de Scheldebodem werd gedregd en dus zuiverder werd) en werd de ruimte om af te stromen kleiner zodat er kleinere zich insnijpende geultjes werden gevormd (door laterale verplaatsing van de grootste stromingsintensiteit in functie van de plaats met de snelste sedimentatie en opvulling, volgens het principe van de accommodatieruimte).

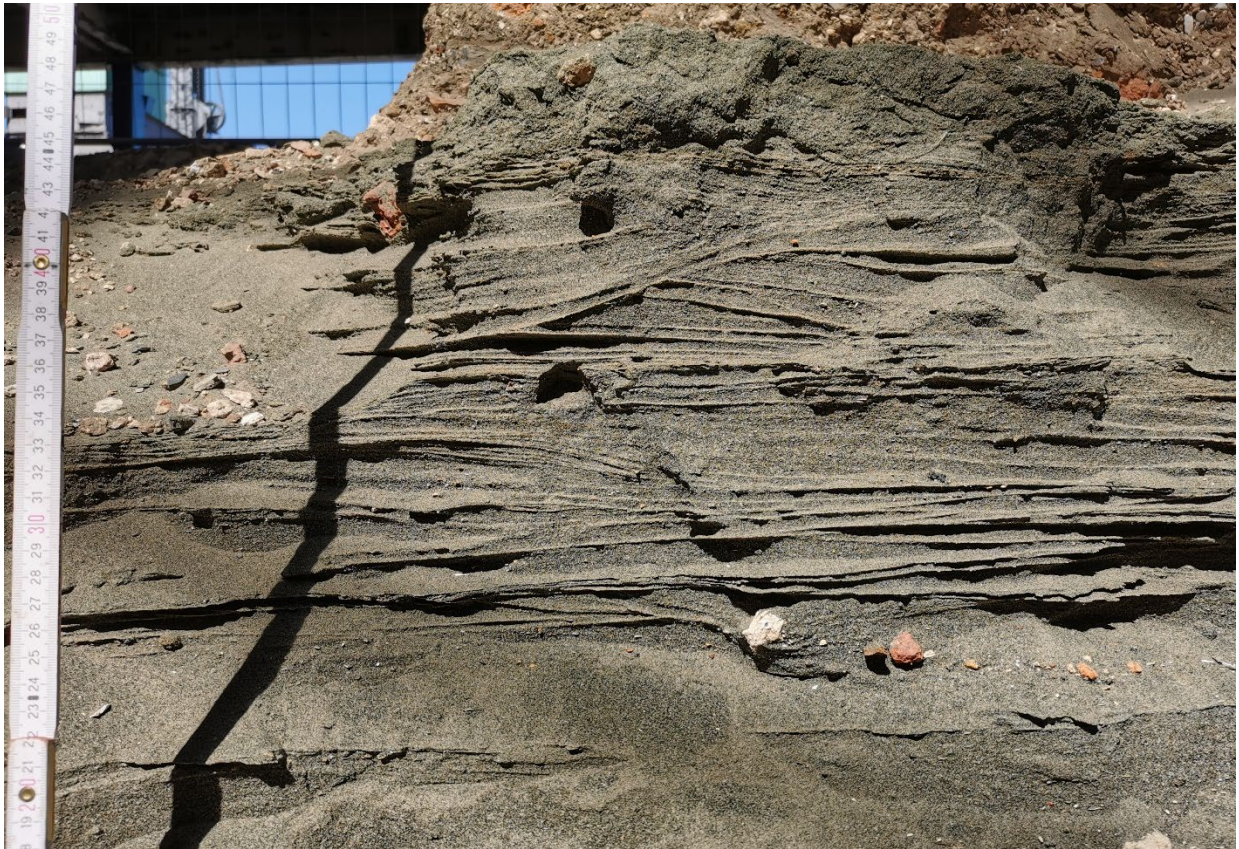
Deze tijdelijke ontsluiting illustreert zodoende op microschaal in een door mensen gecontroleerde omgeving het natuurlijke patroon van opvulling van een sedimentatiebekken op grotere schaal.

Overzicht tijdelijke ontsluiting met zand, afkomstig uit de Formatie van Kattendijk, afgezet in een klein door mensen gecontroleerd waterbekken (de opvulling van een caisson achter de vernieuwde kaaimuur), bedekt door een verdichtingslaag van bouwpuin en vervolgens gekasseid als onderdeel van het Noorderterras.

Overzicht op de fluviatiele sedimentaire structuren geobserveerd in een zand van mariene oorsprong (Zand van Kattendijk) met grovere elementen (baksteengruis, mortelspecie, schelpfragmentjes en rechts onder een been).

Zicht op de sequenties op centimeterschaal met zeer gelijkmatige dikte en ont dubbelde kleidrape aan de basis, getuigen van periodiek instromende zandslurry en terug uitstromen van het water met achterlaten van het zand. Bovenaan verhindert de opvulling terugvloeien van het water dat zich in kleine geultjes zal concentreren.